

România

Media: TVR1 & Antena 1

Două televiziuni: două lumi

Sumar executiv

Două televiziuni au fost monitorizate în prezentul raport, **Antena 1**, o rețea de televiziune privată puternică și **TVR 1** primul canal al televiziunii publice. **Antena 1** este a treia ca audiență generală la nivel național, în timp ce **TVR1** conduce, parțial datorită acoperirii majorității ariilor rurale. La nivel urban, **Antena 1** este a doua ca audiență, urmată de **TVR**. Monitorizarea s-a concentrat pe selecția știrilor, pe ierarhizare, pe unghiul de abordare, echilibrarea informației, totul bazat pe criteriile „știrătății” (calităților de știre - newsworthiness) din perspectiva interesului public. Pe de altă parte, neutralitatea știrilor și reportajelor a fost analizată pe baza a doi indicatori: reflectarea pozițiilor tuturor părților implicate și absența opiniei jurnaliștilor în genurile informative.

Topul tematicilor în perioada monitorizată

Antena 1:

1. copii (social și sănătate): abuzuri asupra copiilor și campanii sociale de sprijin pentru operații medicale costisitoare;
2. accidente (cele mai multe auto, dar și incendii);
3. politică internă (o situație paradoxală a fost sesizată: de obicei de interes secundar față de chestiunile sociale, politica internă a fost singura tematică abordată în cadrul *Observatorului* din 20 aprilie);
4. faptul divers filmat într-un mod spectaculos (tehnic cinematografice);
5. știri despre vedete mai mult decât teme cu privire la tineret;
6. știri din sfera economică, dar cu un puternic accent social (viața pensionarilor, condiții de călătorie cu trenul, reglementări cu privire la terasele de pe litoral, salarii, credite, produse contrafăcute);
7. sănătate (pe lângă subiectele indicate anterior cu privire la copii, focusul este pe descoperirile medicale și farmaceutice);
8. ecologie – doar câteva reportaje (câteva apropiate domeniului economic, ca de exemplu subvențiile pentru a distruge mașinile vechi);
9. subiecte externe (știrile tabloide sunt predominante);

TVR1

1. politica internă (grupaj care include legături în direct, reportaje, interviuri);
2. investigații în cazuri mari de corupție;
3. sport (campanie demarată după ce un cameraman TVR a fost lovit cu lanțul de către un supporter);
4. subiecte externe (subiecte serioase, doar câteva reportaje mai „soft”);
5. știri economice interne, mai ales turism (pregătirile de 1 Mai, o sărbătoare națională care este adesea petrecută ca mini-vacanță de către români);
6. sănătate.

Teme care lipsesc

Educație, tineret, protecția mediului, subiectele de business, responsabilitatea socială a corporațiilor în raport cu consumatorii, societatea, mediul înconjurător.

Atitudinea, formatul

Atitudinea jurnaliștilor este în general neutră, reporterii aplică regulile echilibrării informației. Totuși, respectul pentru viața privată și prezumția de nevinovăție sunt uneori neglijate. Tonul reporterilor de la **Antena 1** devine emoțional când relatează despre fapte comune, în încercarea de a le face mai atractive, mai „sexy”, în vreme ce acoperirea **TVR1** tinde să devină oarecum gri, din cauza filmărilor uneori stereotipe.

Formatul variază de la o televiziune la alta, transmisiile în direct sunt preferate la **TVR1**, în vreme ce stațiile comerciale utilizează în special reportaj și știre. Aceasta din urmă nu este atribuită altor surse, ceea ce face dificil să verifici dacă este un produs original al televiziunii sau se bazează pe fluxul agențiilor de presă.

Relatarea pe diferite tematici

TVR1 își începe *Jurnalul* cu știri despre politică și, mai mult decât atât, acoperă acest domeniu aproape dublu față de Antena 1: 29% față de 17%. Știrile externe sunt de asemenea predominante la televiziunea publică (29%) față de Antena 1 (17%), aceasta difuzând mult fapt divers (de tipul accidente auto, plasate adesea în deschidere). Aparent, chestiunile socio-economice par suficient acoperite de ambele televiziuni, în realitate abordarea este superficială.

Subiectele dedicate tinerilor și copiilor sunt aproape inexistente în *Jurnal*, față de *Antena 1* care le abordează în exces prin conținut negativ, în perioada monitorizată.

Politică și marile dosare de corupție

Televiziunea publică acoperă de obicei principalul subiect al *Jurnalului* într-o serie de reportaje plasate la început. De obicei, 550-600 de secunde de politică internă în primul tronson, urmat de calupul de știri externe. Și celelalte reportaje par să fie grupate pe tronsoane.

Prin urmare, jurnalul de seară al **TVR1** are o structură ușor de identificat, care urmează principiile menționate. Jurnalul începe cu subiectul zilei, relatat prin diferite tipuri de reportaje: de obicei, o legătură directă, urmată de reportaje și/sau interviuri. Când un eveniment este în desfășurare, un invitat în studio va oferi explicații pe subiect în pauzele legăturii directe. **TVR1** urmărește îndeaproape agenda zilei, dar este sărac în materiale de autor, anume în reportaje de profunzime. Puternic ca informație, *Jurnalului* îi lipsesc imagini puternice și un dram de culoare. Privind mai multe ediții ale știrilor de seară, cineva va avea impresia unui program bine organizat, dar cu oarece stereotipii, în special ale filmărilor. Subiectele în exclusivitate sunt de asemenea aproape inexistente în perioada monitorizată.

Subiecte dedicate educației, tineretului, tehnologiilor, intereselor consumatorilor, protecției mediului, altor chestiuni economice și de afaceri (fondurile UE, schimbări ca urmare a aderării la UE) sunt rare la ambele televiziuni monitorizate. Anumiți critici ar găsi o posibilă explicație în lipsa de imaginație a jurnaliștilor sau, pur și simplu, în lenea de a strânge informații originale care ar putea spune o poveste. Această ipoteză este întărită de faptul că unele subiecte au fost acoperite prin reportaje de profunzime de către ambele televiziuni (ex. reportajul din 3 aprilie, de la Antena 1, despre noul cabinet a abordat în profunzime prezentarea noilor membri ai acestuia, cu elemente de context, într-un mod ironic, dar neutru, astfel încât telespectatorul să înțeleagă evenimentul prezentat). Deși izolate, aceste cazuri dovedesc că ambele televiziuni au jurnaliști capabili să furnizeze un conținut relevant și sintetizat pe chestiuni serioase.

Justiție și afaceri interne

Domeniul justiției și al afacerilor interne este generos acoperit de către ambele televiziuni în termeni de cantitate, dar cu o diferență semnificativă de conținut. Antena 1 caută scenarii de film, acoperă acele tipuri de abuzuri care sunt cele mai impresionante și emoționante. Ierarhizarea TVR1 indică, din contră, prioritate pentru cazurile mari de corupție, cărora le dedică spațiu la începutul emisiunii.

Educație, tineret

Tineretul și educația sunt ignorate. **Antena 1** a difuzat un singur reportaj despre copii (prezentați ca ființe umane, cu personalitate și abilități, nu ca victime): un concurs de muzică pentru copii, „Vreau să fiu mare vedetă”, organizat de către revista VIP, mai degrabă un clip promoțional decât o știre. **TVR1** difuzează două reportaje dedicate copiilor și tinerilor (ex. pe 2 aprilie, un reportaj despre un bebeluș care și-a revenit din comă, după ce se presupune că

a fost lovit de iubitul mamei și un anunț despre dispariția unui copil în Brașov, difuzat pe 12 aprilie).

Copiii-victime sau bolnavi, campanii sociale

Copiii victime sau bolnavi fac subiectul preferat al știrilor de prime-time de la *Observatorul Antenei 1*. Pe 2 aprilie 2007, trei reportaje despre astfel de copii au deschis programul de știri. Politica internă este tratată mai degrabă superficial, totuși, depinde de subiect. Un paradox evident poate fi identificat cu privire la ziua de 20 aprilie față de 24 aprilie. Pe 20 aprilie, demisia președintelui Traian Băsescu era preconizată, pe baza unei intenții declarate a acestuia, dacă Parlamentul ar fi votat pentru suspendarea sa. În acea zi, **Antena 1** a renunțat la orice alt subiect în jurnalul de seară și a realocat tot timpul jurnalului, un total de 2599 de secunde, unui eveniment care nu s-a mai întâmplat niciodată: demisia. Deși președintele s-a răzgândit, **Antena 1** a trebuit să difuzeze o ediție specială cu transmisii în direct, interviuri și filmări despre același subiect: un eveniment preconizat, care nu a mai avut loc. În așteptarea discursului în direct al președintelui Băsescu la Palatul Cotroceni, invitatul în studio, jurnalistul Cristian Tudor Popescu a fost prezent pe toată durata programului, comentând subiectul. Din contră, ziua de 24 aprilie aproape a ignorat politica – a fost ziua în care elemente importante cu privire la referendumul de suspendare au fost decise în Parlament. În ciuda relevanței subiectului, **Antena 1** a început știrile de seară cu o campanie socială în favoarea micuțului Luca, un copil de 8 luni în revenire după o intervenție chirurgicală complicată, susținută financiar de o fundație din același grup ca **Antena 1**. Tipul relatării, o transmisie directă din Franța, a fost urmată de o serie de reportaje despre fapte diverse, o tânără iubită și aruncată pe fereastră de un doctor și-a celebrat majoratul, un artist a dat în judecată Ministerul Culturii pentru că i-ar fi încălcat drepturile de autor, un finanțator al unui club presupus că ar fi comis o faptă penală conducând cu permisul suspendat, familii evacuate dintr-o clădire revendicată de proprietar și, una dintre cele mai interesante piese de „infotainment”, „OZN-urile ne-au vizitat din nou, cel puțin așa susține un băcăuan...”, după cum introduce prezentatorul subiectul.

În total, pe 24 aprilie **Antena 1** a difuzat 213 secunde pe subiectul politicii interne (față de 2599 pe 20 aprilie, în ziua fantomaticii demisii). Un alt element interesant, 40% din acoperirea pe tematica politică din 24 aprilie a fost dedicată conferinței de presă a senatorului Dan Voiculescu, liderul Partidului Conservator, inițiatorul a trei proiecte de lege, prezentate toate în același reportaj în *Observator*. Dan Voiculescu a fost proprietarul **Antenei 1**, dar și-a transferat acțiunile fiicelor sale cu un an în urmă. Agenda aceleiași zile (24 aprilie 2007), așa cum este acoperită de **TVR1**, arată diferit. Primul canal al televiziunii publice a dedicat 613 de secunde subiectului zilei, anume referendumul de suspendare, printr-o serie de reportaje, transmisii în direct și interviuri, menite să creeze o imagine amplă asupra efectelor diferitelor decizii din Parlament cu privire la procedura de suspendare a președintelui, cu atât mai mult cu cât aceste reglementări au fost schimbate în timpul jucării partidei.

Difuzând materiale scurte, **Antena 1** acoperă un număr mai mare și mai variat de tematici, ceea ce ar putea fi în mod normal un avantaj în ceea ce privește informarea. Cu toate acestea, lipsa de consistență și adesea de valoare de știre face ca programul de știri să fie mai spectaculos ca imagine, dar irelevant din punct de vedere al conținutului. Simularea reacției jandarmeriei în cazul unui atac terorist, un accident la circ (un crocodil își mușcă dresorul), accidente auto, incendii (fără explicații cu privire la efectele sociale potențiale) rămân fapte comune, care se întâmplă o mie pe zi pe glob. Infotainmentul, știrile de show-biz, parte dintre acestea dedicate promovării unor programe ale televiziunii, sunt de asemenea prezentate la știri.

Poate cea mai interesantă tabloidizare a știrilor poate fi observată la **Antena 1** în ceea ce privește știrile externe, cele mai multe concentrate pe orice altceva decât politică, afaceri, economic. Lăsând la o parte informațiile despre Irak și alte arii de conflict, știrea este dată de fapte sau evenimente ciudate petrecute în lume. Un bebeluș de câteva luni din SUA a primit o scrisoare de recrutare în armată, doi pensionari au mers cu taxiul 4.000 Km pentru a-și schimba locuința, o pisică a mers 800 de Km pe jos pentru a-și găsi stăpânii. Astfel de exemple de infotainment sunt considerabil mai puțin prezente la canalul public, fără să lipsească în întregime. **TVR1** dedică tronsonul știrilor externe de obicei subiectelor serioase și de obicei doar câteva reportaje sau știri mai de culoare sunt difuzate către spre sfârșitul programului.

Sănătate

Separarea siamezelor române unite în zona capului care se pregătesc pentru o operațiune complicată și extrem de riscantă la o clinică din Cleveland, SUA, a fost un subiect larg acoperit de către presa internațională. *Observatorul* Antenei 1 a difuzat în jumătate dintre edițiile monitorizate materiale pe acest subiect, parte dintre acestea cu conținut original, de exemplu, interviul în exclusivitate cu bunica gemenelor sau relatarea la telefon din SUA despre pregătirile acestei operații extrem de riscante.

Religie

Religia este tratată din perspectiva suspectatelor nereguli făcute de anumiți preoți (practici de lecuire cu efecte pecuniare, șpagă), în *Observatorul* Antenei 1. Ambele televiziuni acoperă subiectele mari religioase, fie că sunt interne, fie că sunt internaționale (de exemplu, prepararea sfântului mir, beatificarea Papei Ioan Paul II).

Cultură

Acoperirea mediatică a domeniului *cultură* este aproape integral înlocuită prin show-biz, cu puține excepții (cum ar fi festivalul de artă medievală de la Brașov). Luând în considerare cultura în sens larg (cum ar fi tradițiile diferitelor etnii), intenția împăratului rom Iulian de a interzice mariajul fetelor-copii ar putea avea impact în societate, dacă nu ar fi numai intenție;

de fapt, aplicarea fiind atât de improbabilă, un asemenea reportaj mai degrabă e lipsit de știri. Un scurt film despre orele de vizită la muzeele din Sibiu, lansarea ultimei cărți ale lui Paulo Coelho, o știre despre biletele de la concertul Rolling Stones în București, reportaje despre o vioară Stradivarius sau una care i-a aparținut lui Enescu, lansarea a două CD-uri de muzică (dintre care unul e produsul ziarului din același grup cu Antena 1, *Jurnalul Național*) au fost subiectele difuzate de *Observator* în zilele monitorizate. În mod paradoxal, aceasta înseamnă mai mult (cel puțin în termeni cantitativi) decât ceea ce difuzează **TVR1** pe acest subiect (televiziunea publică deține TVR Cultural, un canal dedicat în întregime culturii).

Format

Dacă primul canal al **TVR** utilizează în special transmisii directe (cineva ar spune că sunt utilizate și atunci când nu este necesar, fără valoare adăugată), reportajele originale și știrile reprezintă apanajul **Antenei 1**. Este curios însă că, și într-un caz, și în altul, totul pare produs în casă, nici o agenție nu e citată, deși este evident că știrile externe nu pot fi aflate fără rețelele internaționale sau alte surse. O singură citare apare în toată perioada monitorizată, o publicație românească este menționată cu interviul în care Băsescu promite că demisionează dacă procedura de suspendare va fi votată de către parlamentari. Prin urmare, datele cu privire la format, așa cum sunt prezentate în anexă, trebuie luate cu rezervă, din cauza lipsei atribuirii unor surse. Dată fiind acoperirea evenimentelor în stilul specific (prin materiale scurte), **Antena 1** difuzează un număr mai mare și o mai mare varietate de subiecte decât **TVR1** și în mod semnificativ mai puține transmisii în direct (în locul acestora reporterii fac des stand-up-uri în cadrul reportajelor). Transmisii prin telefon sunt rare în ambele cazuri (mai mult **TVR1** le utilizează în cazul corespondențelor externe). Totuși, interviul poate lua forme variate, de la o discuție cu un invitat în studio la un interviu în exclusivitate sau la o serie de reacții la cald la evenimente de ultimă oră.

Atitudine

De obicei, știrile politice sunt echilibrate, pozițiile unei largi varietăți de lideri sunt reflectate. Politica a însemnat în ultimul timp mai puțin acțiune și mai mult ceartă, de vreme ce se întâmplă des ca politicienii să se atace, astfel încât declarațiile lor în oglindă sunt vâdate de către reporterii, pentru a face informațiile mai colorate, mai dramatice. În situațiile controversate, relatările sau reportajele economice și politice reflectă opiniile celeilalte părți, așa cum este cerut și prin decizia Consiliului Național al Audiovizualului. Limita cu privire la intruziunea în viața privată este, pe de altă parte, destul de subțire. Victimele accidentelor sunt filmate într-un mod foarte agresiv în reportajele **Antenei 1**, în scopul impresionării telespectatorilor. **TVR1** nu difuzează de regulă astfel de conținut, totuși, se întâmplă ca în cazul ambelor televiziuni monitorizate tonul reporterilor să devină adesea acuzator cu privire la investigații în derulare: abuzuri împotriva copiilor, furturi, agresiuni. S-ar putea spune că activitatea departamentului de PR al Ministerului Internelor și Reformei Administrative poate fi în mod generos văzută pe micile ecrane, la televiziunile comerciale. Lângă o mașină zdrobită sau într-o zonă plină de fum, reporterii, în mod involuntar, exagerează în reacții utilizând

epitete pentru a descrie ce îngrozitor, ce oribil sau chiar ce „senzațional” a fost accidentul auto despre care ei relatează. Când subiectul este violența, prezumția de nevinovăție este uneori ignorată. Dacă cea mai mare parte a unui asemenea conținut poate fi văzută mai mult la **Antena 1**, canalul televiziunii publice a avut în perioada monitorizată o campanie numită „teroriștii sportului”, unde implicarea stației a fost mai emoțională decât de obicei. Această campanie a fost lansată după ce un cameraman al postului public a fost lovit de către un suporter de fotbal, un „huligan”, cum îl denumesc jurnaliștii în relatările lor. Acoperirea devine prin urmare neechilibrată îndeosebi prin atitudinea jurnaliștilor, uneori ignorând prezumția de nevinovăție; altfel, poziția pretinsului huligan s-a făcut auzită în reportaje prin vocea avocatului său. Pe de o parte, atitudinea prezentatorului sau a reporterului cu privire la subiectele senzaționale poate fi de asemenea resimțită în programul de știri al televiziunii comerciale. Prezentatorul numește „o știre de ultimă oră” o informație despre efectele curative ale unei plante în a trata impotența, potrivit practicilor chinezești (care sunt vechi de mii de ani!). Un alt exemplu, prezentatorul relatează o ipoteză ca pe un fapt confirmat, fără dubii: „OZN-urile ne-au vizitat din nou – cel puțin așa susține un băcăuan”... (24 aprilie, *Observator*). Într-o altă situație, un reporter nu se poate abține să nu descrie un accident de mașină cu mai multe victime decedate drept „un accident senzațional” (Antena 1). Canalul public TVR1 utilizează în exces facilitățile tehnice, pentru a suplini lipsa unor imagini puternice, așa cum a fost descris anterior. Reporterul pare veșnic pe teren, apărând în stand-up-uri în locuri fără semnificație pentru telespectatori (coridoarele Palatului Parlamentului, cu toate că lucrările s-au încheiat sau nici nu au început). Se mai întâmplă ca telespectatorul să vadă doar capul reporterului transmițând live de la unul din palate (guvern, Președinție, Parlament), în vreme ce ambianța de pe teren nu există. Mai degrabă ignorate la știrile politice, tehnicile de stand-up sunt supra-utilizate de către Antena 1 în circumstanțe diferite față de TVR1, adesea pentru a face mai atractive situațiile obișnuite. Un efect de boomerang poate apărea: camera va arăta victimele unui accident de mașină (chiar și cadavrele) în vreme ce sunt scoase afară din caroseria zdrobită sau chiar reporterul însuși/însăși poate fi văzut în mijlocul unei acțiuni demonstrative, ca în clipurile de teleshopping.

Selecția și ierarhizarea știrilor urmează îndeosebi agenda publică în cazul TVR1 și criteriul unui interes uman exacerbă la Antena 1. Mai mult decât atât, Antena 1 poate fi suspectată de poziție partizană față de conferințele de presă, inițiativele și pozițiile exprimate de către senatorul Dan Voiculescu, liderul Partidului Conservator și tatăl principalilor acționari ai postului TV. Strategia televiziunii cu privire la prioritizarea conținutului politic pare uneori confuză, politica fiind fie ignorată, fie pusă în topul priorităților (vezi exemplul celor două zile, 20 aprilie și 24 aprilie, deja explicat), focus ce depinde de factori care par externi agendei publice.

Selecția și ierarhizarea – știrile de deschidere

Cineva ar spune că dacă ai copii nu ai vrea să te uiți la *Observatorul* Antenei 1, principalul jurnal al zilei. Primele tematici în *Observator* sunt de obicei copiii victime ale abuzurilor, dispăruți găsiți ulteriori morți sau micuți suferind de boli crude. Știrea despre o

fetiță dispărută, despre care s-a dovedit mai târziu că a fost ucisă, este plasată în calupul care deschide știrile de seară de la **Antena 1** pe 3 aprilie 2007. Un subiect similar precum cel din ziua precedentă și urmat de altele care au ajuns să fie difuzate în același fel în perioada monitorizată. Al treilea subiect se referă indirect la cazul unui doctor cercetat penal pentru că a abuzat de o adolescentă și la măsurile luate împotriva lui de către organismul profesional și de către universitatea la care predă. Acest caz al dr. Trancă și al presupusei sale victime, minora Andreea, a fost constant acoperit la **Antena 1**, în prima parte a perioadei monitorizate. Știrea despre copilul dispărut și ucis la Hoghiz deschide și *Jurnalul TVR1*, însă numai ca titlu. Altfel, *Jurnalul* începe cu ceea ce prezentatorul numește evenimentul zilei, numirea noului guvern. Schimbările aduse la Legea Agenției Naționale de Integritate, un organism anti-corupție imperios cerut de către Uniunea Europeană, sunt plasate printre prioritățile *Jurnalului TVR*.

Comparații între știrile de la Antena 1 și TVR - câteva exemple -

3 aprilie 2007

Cum a fost deja indicat, pe 3 aprilie, **Antena 1** s-a concentrat pe cazul dispariției fetei din Hoghiz, al cărei cadavru a fost descoperit de către poliție. Știrea este prezentată într-o cheie dură și aproape absurdă. Prins de poliție, făptuitorul a fost întrebat de către reporter: „Când ai violat-o, înainte sau după?” Asemenea întrebări, menite să stârnească emoțiile telespectatorului, sunt șocante, în vreme ce reportajului îi lipsește viziunea de profunzime, astfel încât telespectatorul să poată înțelege background-ul, de ce asemenea lucruri se întâmplă, cine este responsabil pentru astfel de abuzuri îndreptate împotriva copiilor. Astfel de cazuri sunt prezentate aproape în fiecare seară la Antena 1, dar cauzele unui atare fenomen, statistici, interpretări în plan sociologic sau psihologic lipsesc. Jurnaliștii par doar interesați să facă secvențele video cât mai sângeroase și să recreeze scenariul, nu-i interesează altceva.

Subiectele dominând secțiunea a doua sunt concentrate pe religie (mirul este pregătit, beatificarea Papei Ion Paul II), sănătate sexuală, bani (prime de Paști – prime mari oferite de către companii deținute de stat, ale căror datorii la bugetul public au fost reeșalonate). Teaserul „o știre de ultimă oră” introduce o informație despre efectele curative ale unei plante în tratarea impotenței în medicina chineză, practică probabil veche de mii de ani. Al cincilea element din tronsonul al doilea sună cel mai bine: pe scurt, subiectul poate fi rezumat în „Ion se însoară cu Maria”. Dar nu orice Ion, ci Ion Ion Țiriac, fiul multimilionarului tenisman Ion Țiriac, unul dintre cei mai bogați oameni din România. Maria este designer de modă, fiica unei actrițe. O știre de show-biz, ignorând ancheta penală declanșată cu privire la Ion Ion în urmă cu peste doi ani, pentru deținere de droguri. Această secțiune se încheie cu alte două tematiche despre copii: una despre campania socială de strângere de fonduri pentru un bebeluș care are nevoie de intervenție chirurgicală, campanie susținută de către o ONG din grup, Fundația Mereu Aproape, și a doua, o știre despre siamezele unite în zona capului în

curs de pregătire pentru periculoasa operație de separare, programată pentru iunie. O nouă serie de titluri face legătura cu tronsonul al treilea de informații.

Un copil dispărut în Sintești, o localitate de lângă București: „Un alt copil dispărut, alt mister”. Tatăl este suspect în acest caz și a fost testat de mai multe ori cu detectorul de minciuni, dar testul a eșuat de fiecare dată pentru că el a venit fie beat, fie sub tranchilizante. Reporterul îl interviuează: „V-a întrebat poliția dacă l-ați ucis [pe copil]?” „Da, treburi de genul ăsta”, răspunde bărbatul. Întrebările reporterului și răspunsurile pot părea incredibile, ca și cum ar fi desprinse dintr-un scenariu de Kafka.

Nici un reportaj de investigație, nici o concluzie, nici un expert să analizeze comportamentul unor asemenea criminali. Din contră, într-un asemenea caz un reporter pune accent pe reconstituirea faptelor și uneori utilizează stand-up-uri pentru a face povestea mai de impact.

La **Antena 1**, formarea noului guvern urmează după poveștile despre copii victime ale ucigașilor. Acoperirea formării noului guvern este echilibrată, consistentă și prezentată într-o manieră originală. Atitudinea, în parte ironică, dar păstrând neutralitatea, este susținută de elemente interesante de background și biografie ale membrilor cabinetului. Deși singurul interviuat în film este capul guvernului, primul ministru Călin Popescu Tariceanu, informația pare dezvoltată. Urmează un stand-up în Palatul Parlamentului, unde noul guvern este pe punctul să fie votat. Deși nu se poate vedea altceva decât coridorul clădirii, transmisia în direct este folosită pentru a introduce declarațiile înregistrate ale diverșilor lideri politici interviuați despre noul guvern. Selecția declarațiilor este interesantă și relevantă. Totuși, filmul se termină într-o manieră amatoristă. Cu un zvon despre președintele Băsescu menționat fără nicio atribuire a unei surse și aparent fără nicio documentare.

Politica internă este reprezentată prin două materiale, unul de 340 de secunde și celălalt de 160 de secunde. Votul parlamentar pentru noul guvern Tăriceanu este plasat pe poziția a doua, după cazul doctorului cercetat penal. Filmul este realizat într-o cheie satirică, jurnalistul numește guvernul „unul bastard” și arată parlamentari care se luptă, aruncă cu obiecte unul în altul, conflictul între partide este scos în evidență. Poziții de la fiecare partid sunt reflectate prin declarații.

Al doilea subiect politic se referă indirect la politicieni, ca subiect al unor acuzații penale lansate de către procurorii Departamentului Național Anticorupție (DNA) împotriva senatorului conservator Dan Voiculescu și a fiicei sale Camelia Voiculescu (aceasta din urmă fiind proprietara postului Antena 1) și a unui alt politician conservator, George Copos. Principalele acuzații sunt menționate, la fel ca reacția virulentă a lui Dan Voiculescu, care numește investigația „o aberație, un cretinism, un lucru stupid”. Dan Voiculescu amenință DNA că cineva va fi găsit vinovat pentru lansarea acestei investigații dacă acuzațiile împotriva sa se vor dovedi false. Nici o poziție a DNA la reacțiile lui Dan Voiculescu nu este înfățișată. Din contră, următorul reportaj lansează acuze grave, de data aceasta ale liderului PC Dan

Voiculescu la adresa DNA. Prezentatorul anunță reportajul după cum urmează: „Daniel Morar, [șeful DNA] este acuzat de către Dan Voiculescu că „ar fi cerut Serviciului Român de Informații să-i furnizeze toate informațiile despre legăturile de afaceri și personale ale lui Dan Voiculescu cu diferiți oameni. Ca o probă, este menționată o pretinsă scrisoare de-a lui Morar, dar care nu este arătată la cameră. În locul facsimilului, telespectatorul îl vede pe Dan Voiculescu citind în conferința sa de presă fragmente din pretinsa scrisoare a lui Morar. Poziția șefului DNA lipsește din reportaj. Pe de altă parte, verbul utilizat exprimă îndoială, improbabilitate, fiind utilizate expresii precum „ar fi spus”, „ar fi ajuns la colonelul X” etc. Reporterul nu verifică din surse independente credibilitatea unei asemenea informații sau legalitatea unor asemenea practici, pretinse ca fiind ale DNA. În locul acestor informații, reportajul furnizează poziția unilaterală cuprinzând opiniile subiective ale lui Dan Voiculescu, care va sesiza Comisia de Abuzuri din Parlament cu privire la acest document.

O abordare diferită a subiectului poate fi observată la **TVR1**, care plasează investigația DNA în cazul Voiculescu printre știrile de top ale ediției. **TVR1** difuzează informațiile prezentând poziția celui investigat, a senatorului Dan Voiculescu. Pe de altă parte, reportajul despre pretinsa scrisoare a șefului DNA, Daniel Morar, nu există la TVR2.

TVR1, 11 aprilie: Cazuri mari de corupție deschid *Jurnalul*

Știrea zilei este dată de lansarea investigației penale în dosarul Energia (165 de secunde), jurnalistul în fața clădirii DNA relatează asupra subiectului printr-o transmisiune în direct, într-un dialog cu prezentatorul, de asemenea arătat într-o imagine. O altă investigație din sfera justiție și afaceri externe, dar totodată din sfera sportului, prezintă acțiunile poliției în cazul de huliganism împotriva cameramanului TVR. Din nou o legătură directă este stabilită cu reporterul pe teren, care este întrebat asupra temei de către prezentator; transmisia este urmată de un reportaj, care aduce îndeosebi date de context. Acestui subiect i se alocă 218 secunde, mai mult decât dosarului *Energia*, un caz important de corupție mare, în care ex-ministrul energiei Codruț Șereș a fost pus sub acuzare pentru înaltă trădare și spionaj.

În următoarele minute o serie de știri politice sunt difuzate: instalarea noului guvern, ședința de la sediul Partidului Național Liberal (din nou prin transmisiune directă), o știre citând un interviu acordat de Băsescu unei publicații românești. Alte tipuri de materiale: un reportaj despre mai multe ore de întârziere pe calea ferată, iar apoi mai multe reportaje și știri pe teme sociale și financiare sau pe rețelele ilegale de trafic de carne vie. Urmează o serie de materiale mai mici și mai degrabă ușoare, nu neapărat pentru lipsa impactului, dar niciunul dintre aceste evenimente nu este prezentat în profunzime (de exemplu, divergențele dintre Președinție și Parlament cu privire la reglementarea magazinelor duty-free. Știrile externe sunt reprezentate de două știri ușoare (doi americani pensionari au străbătut 4000 de KM cu taxiul pentru a-și schimba locuința; un verdict cu privire la paternitatea copilului lui Anne Nicole Smith, stabilită în instanță).

În aceeași zi, la *Observatorul Antenei 1*: faptele banale devin subiect de știre, dar nu oricum. Camera ascunsă este pusă să facă subiectul mai spectaculos, de exemplu un grup de tineri au mers în munte la un grătar, dar un jandarm i-a crezut braconieri și i-a somat cu arma; tinerii au înregistrat totul pe telefon. Poziția sa este reflectată în reportaj, totuși gardianul este pus la zid de către grupul de tineri. Replicile curg într-un ping-pong, iar aceasta este o constantă și a celor mai multe reportaje difuzate de către televiziuni. Pentru că reporterul nu face o documentare serioasă, lipsesc elemente de background sau intervenții ale experților care să-l ajute pe telespectator să înțeleagă cine a greșit și cine e responsabil pentru anumite fapte, dacă s-a depășit cadrul legal și cum, precum și alte elemente care să asigure informarea.

Alte tipuri de acoperire mediatică plasate în prima parte a jurnalului sunt: un tragic accident auto, cu patru victime; o știre ușoară despre cum ajung senatorii la serviciu când șoferii lor fac grevă, două reportaje despre incendii, un șofer lovit de o structură metalică a unei macarale care i-a căzut peste mașină, un fapt grav, dar tratat superficial, fără niciun fel de elemente de context, ca și altele de același tip, condiții neigienice în maternitatea din Alexandria. Un alt accident s-a petrecut în pădure, un băiat de 13 ani a fost împușcat mortal găsimd o armă lăsată la întâmplare de unchiul său în timpul unei partide de vânătoare; la scurt timp, însuși unchiul s-a sinucis. Reporterul sugerează anumite suspiciuni de braconaj, dar nu adoptă acest unghi de abordare, prin urmare faptul nu poate fi dezvoltat astfel încât să ridice probleme, ci rămâne nimic mai mult decât un trist, dar până la urmă banal accident.

Ediția din 11 aprilie a Antenei 1 nu ratează ocazia de a relua tema copiilor victime. Un bebeluș de câteva zile tocmai și-a revenit din comă după ce iubitul mamei sale se presupune că l-a lovit. În ciuda duratei de două minute a reportajului, telespectatorul nu poate afla ce s-a întâmplat cu adevărat, subiectul rămâne concentrat pe rezultat: fetița și-a revenit în mod miraculos, mama sa o vrea acasă, dar asistentul social spune „în nici un caz”. În loc să sape pentru a afla cine a fost responsabil pentru ceea ce s-a întâmplat bebelușului și ce măsuri s-au luat împotriva acestuia, reporterul nu face decât să încerce să-l contacteze pe suspect și să întâmpine opoziția agresivă a fratelui acestuia.

Comparația celor două ediții pune în evidență unghiuri de abordare diferite cu privire la un subiect politic, retragerea Partidului Democrat (PD) de la guvernare. În vreme ce **TVR1** observă că membrii PD demisionează din funcțiile deținute în cadrul cabinetului, **Antena 1** difuzează o versiune oarecum diferită. Un secretar de stat de la PD refuză să demisioneze, astfel încât concluzia reportajului de la **Antena 1** a fost că, de fapt, membrii PD nu vor să plece de la guvernare.

Paștele este aproape, astfel încât programul de știri al televiziunii comerciale abordează efectele pregătirilor pentru sărbătoarea ortodoxă în planul afacerilor. Antena 1 relatează că vânzările în supermarket au crescut cu 30% și încearcă să-și convingă audiența că cifrele sunt corecte printr-un stand-up al reporterului. Un material despre ecologie este de asemenea difuzat în această ediție: un urs capturat de un individ și utilizat în scopuri

comerciale, pe post de mascotă menită să atragă clienții, nu poate fi eliberat, deși auto-intitulatul său stăpân nu deține nicio autorizație care să-i permită să țină ursul închis.

E aproape redundant de precizat la ce se referă unul dintre materialele cu care începe ediția din 12 aprilie a Observatorului: doi copii sunt salvați de la foc de niște persoane, devenite eroi. Un alt reportaj de deschidere prezintă un foarte beat șofer (cu o alcoolemie de 1,8 la mie), care, chestionat de poliție, răspunde cu expresii colocviale de tot hazul; scena are scopul să redea impresia de reality-show. Acest subiect este urmat de un altul despre un accident auto: un microbuz a zdrobit o Dacia, reporterul pe teren (cum s-a obișnuit telespectatorul să vadă) arată la cameră cea mai impresionantă parte a mașinii zdrobite și nu-și reprimă emoția când numește accidentul unul „senzațional”, ignorând pe cei patru oameni care au fost zdrobiți în timpul impactului. Două reportaje sunt dedicate subiectului huliganism în sport, după care urmează unul cu referire la un grup de români presupuși a fi comis un furt de 1 milion de euro într-o galerie de artă din Viena. Singurul intervievat în cadrul reportajului este un purtător de cuvânt din Viena, din partea acuzaților nu vorbește nimeni. Restul edițiilor monitorizate ale televiziunii comerciale continuă în același mod, concentrându-se pe a produce emoții.

Concluzii

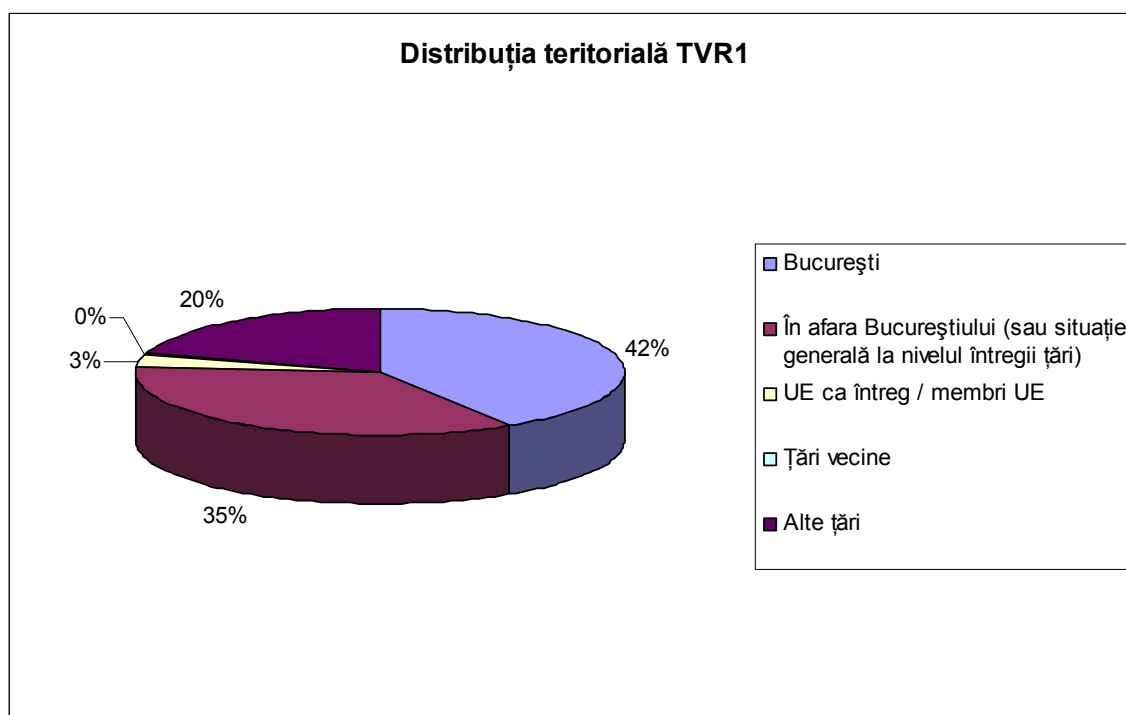
Televiziunea comercială: Un privitor constant la principalul program de știri al **Antenei 1** va găsi puțină consistență și relevanță în ceea ce privește agenda zilei. În schimb, informațiile sunt împachetate în sunete și imagini puternice, menite să șocheze, să stoarcă lacrimi, dar nimic mai mult. Reportajul predomină, totuși știrile sunt folosite atunci când informația este prezentată pe scurt și/sau când reporterul nu are suficiente imagini. Fapte diverse (condițiile de călătorie pe calea ferată) sunt făcute mai sexy prin filmări cu camera ascunsă. Și alte fapte aparent comune sunt „vândute” ca știri: doi români au câștigat trei milioane de euro la loto. În alte cazuri, camera încearcă să recreeze filmul acțiunii: un criminal este adus la locul unde a violat-o și ucis-o pe o fetiță: tot ceea ce poate șoca este cel mai grozav, chiar dacă informația ajunge să cadă victimă colaterală.

Televiziunea publică: Un cititor al variantei transcrise a știrilor de la **TVR1** va avea impresia unui program documentat, urmând îndeaproape agenda zilei. Să privești însă la știri este ceva mai frustrant, întrucât atractivitatea lor în imagini nu este atât de mare. Felul în care sunt „ambalate” știrile nu își propune să fie agresiv, dar nici nu reușește să treacă testul plictiselii în anumite cazuri.

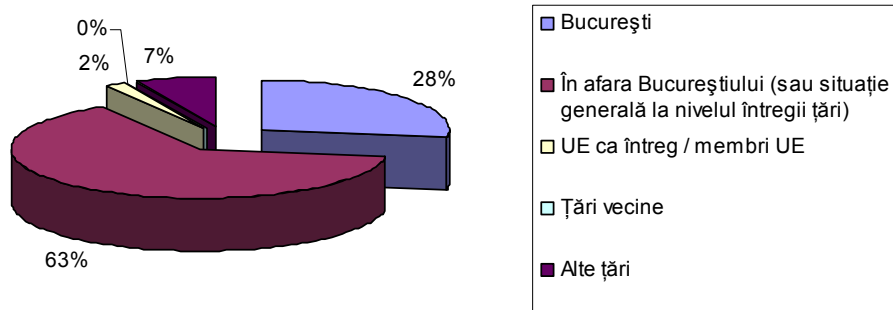
Anexa 1 Distribuția teritorială

Destul de multe tematici sunt concentrate la nivelul Bucureștiului, dar per total și restul țării este destul de bine reprezentat. Una dintre tematicile care se vede pe micul ecran doar de la nivelul Bucureștiului este politica, nu sunt reflectate subiecte din acest domeniu în afara capitalei.

Subiectele cu privire la Uniunea Europeană sunt aproape inexistente în principalul program de știri al televiziunii publice. Paradoxal, o stație comercială acoperă mai multe subiecte din afara capitalei decât televiziunea publică. Explicațiile pot fi găsite în legătură cu politica. TVR1 alocă cea mai mare parte a Jurnalului politicii, reflectată aproape integral la nivelul capitalei. Evenimentele care se petrec în statele membre UE sunt de asemenea mai mult abordate la Antena 1 decât la TVR, în termeni cantitativi.

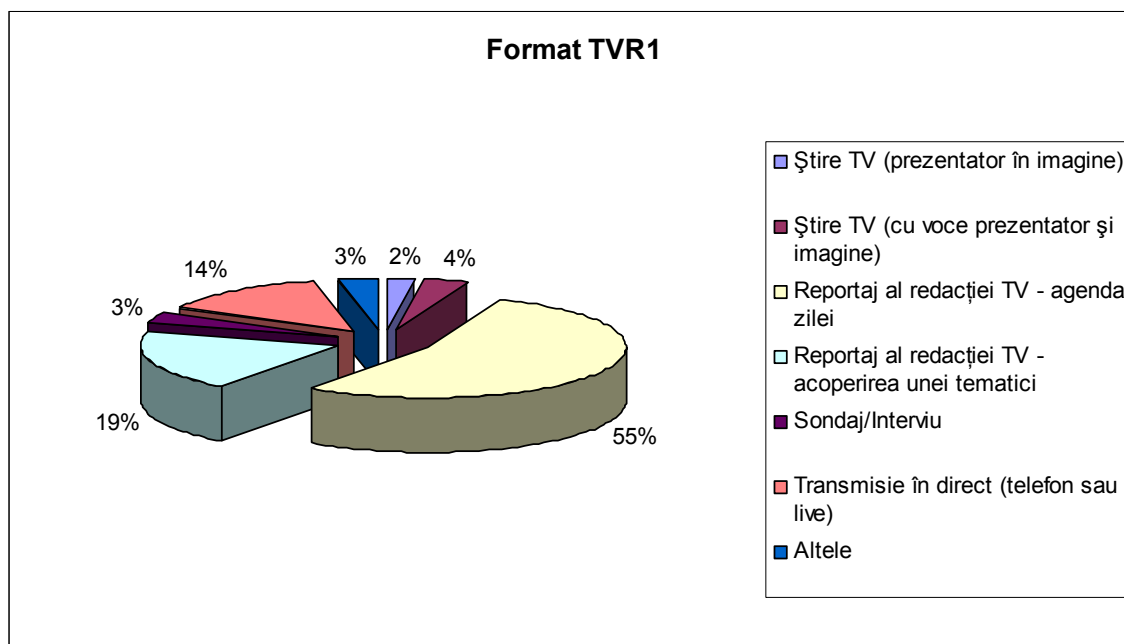

Distribuția teritorială Antena 1

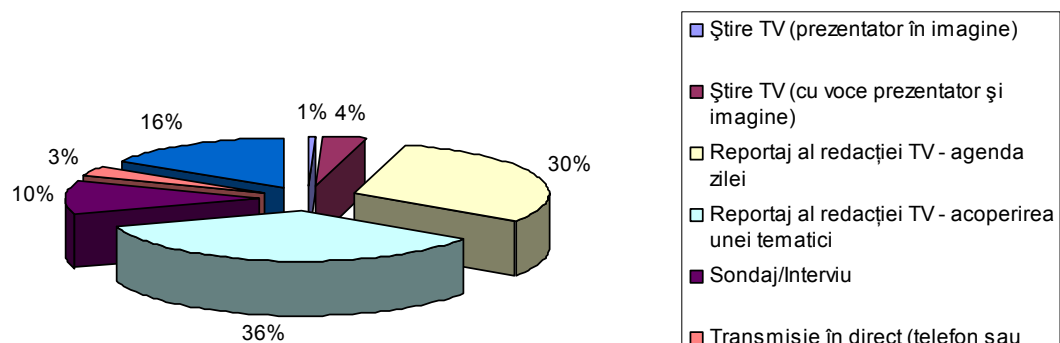

Anexa 2 - Formatul

Reportajele de televiziune domină programele de știri ale celor două televiziuni monitorizate; acestea fie urmăresc agenda zilei, fie acoperă un domeniu anume, situație prezentă la ambele televiziuni. Pe de altă parte, televiziunea publică difuzează adesea transmisii în direct, chiar și atunci când ambianța sau momentul ales pentru direct nu aduc un mare plus subiectului. Date fiind costurile de transmisie, televiziunea comercială își alege mai strict momentele în care un jurnalist intră în direct.

Format - Antena 1

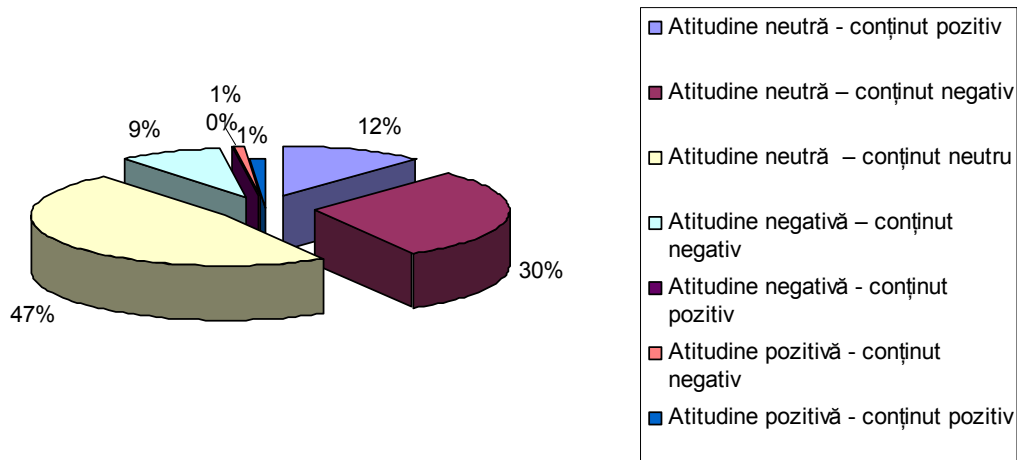
Anexa 3 Evaluarea conținutului

Evaluarea conținutului și atitudinea cu privire la un anumit subiect reprezintă probabil unul dintre aspectele cele mai interesante ale acestui raport. Se impun prin urmare câteva precizări cu privire la metodologie. În primul rând, a fost analizată trăsătura predominantă a subiectului: a fost acesta predominant negativ, a fost evenimentul în sine pozitiv sau neutru? Pe de altă parte, pornim din capul locului de la o premiză știută: calitatea negativ/positiv este relativă, depinde de un sistem de referință. Din acest punct de vedere, autorul raportului a ales să facă o evaluare în termeni de impact asupra unui număr cât mai mare de oameni. În cazurile în care un eveniment nu are în mod evident o trăsătură predominant pozitivă sau negativă, am ales să catalogăm acel eveniment ca unul neutru. De exemplu, să analizăm faptul că președintele Traian Băsescu s-a răzgândit în privința demisiei pe 20 aprilie, 2007, după ce Parlamentul a decis să meargă înainte cu procedura de suspendare. Revenirea asupra demisiei - a fost ea pozitivă sau negativă? Invitați la edițiile speciale ale programelor de seară, câțiva analiști au fost extrem de critici. Raportul cataloghează însă acest fapt ca pe unul neutru și la fel atitudinea ziaristilor de la respectivul canal TV, dacă doar invitații au fost critici în opiniile lor, dar nu ziaristii înșiși. Este ceea ce s-a întâmplat pe ambele canale TV pe 20 aprilie, de exemplu. Câteva exemple de conținut pozitiv: o nouă descoperire medicală, conducta de petrol, un nou acord comercial între state. O atitudine pozitivă față de un eveniment pozitiv este, de exemplu, când o televiziune promovează produse ale ziarului din același grup, un CD produs de Jurnalul Național, de exemplu. O atitudine negativă față de un eveniment pozitiv este atunci când stația lansează un zvon neverificat în coada unei știri numai pentru a face negativ un context mai degrabă neutru sau chiar pozitiv.

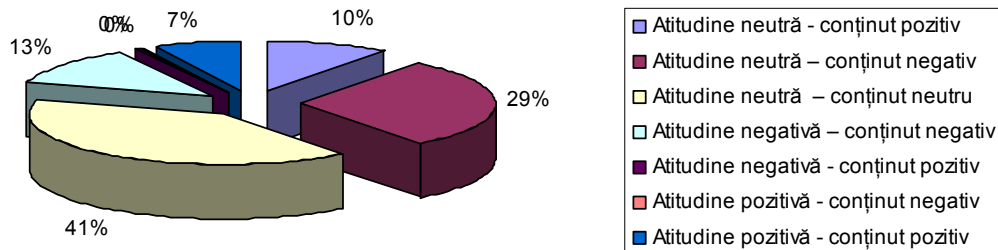
Ambele televiziuni par echilibrate. În cazul TVR1, principala excepție o constituie anumite momente din campania "Teroriștii sportului", pe care TVR a inițiat-o după ce o persoană (ei au numit-o huligan) a fost acuzată că a lovit un cameraman TVR. 9% din situațiile reflectate au fost prea emoționale în termeni de balansare spre negativ, în timp ce procentul unei abordări mai degrabă pozitive a fost chiar ceva mai ridicat: 12%.

La polul opus, Antena 1 are un discurs mult mai emoțional în special în introducerile la faptul divers (crime, accidente etc.). Neutralitatea reprezintă 70%, în vreme ce o atitudine nu atât partizană, cât mai degrabă emoțională este prezentă în 30% din conținutul difuzat, raportat strict la criteriile prezentei metodologii.

Evaluarea conținutului - atitudinea față de subiect - TVR1

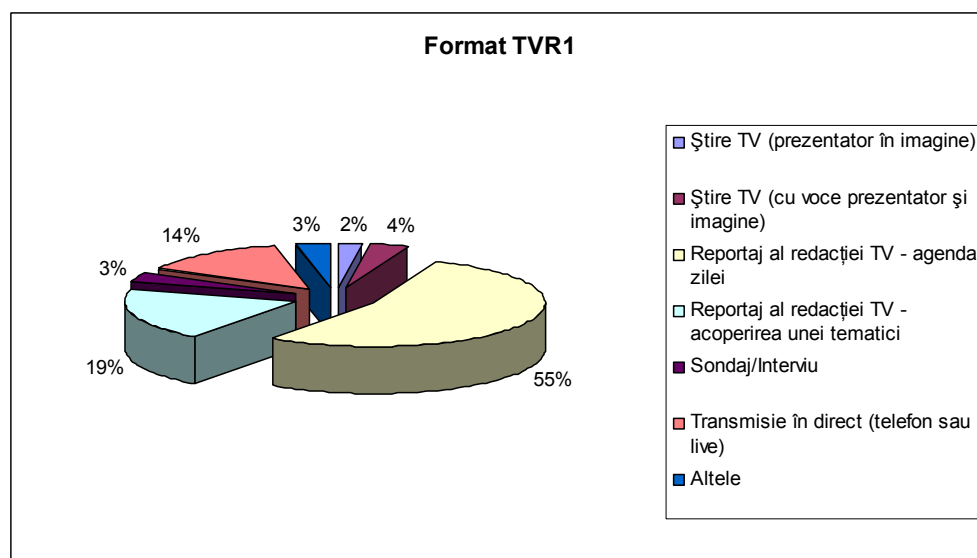
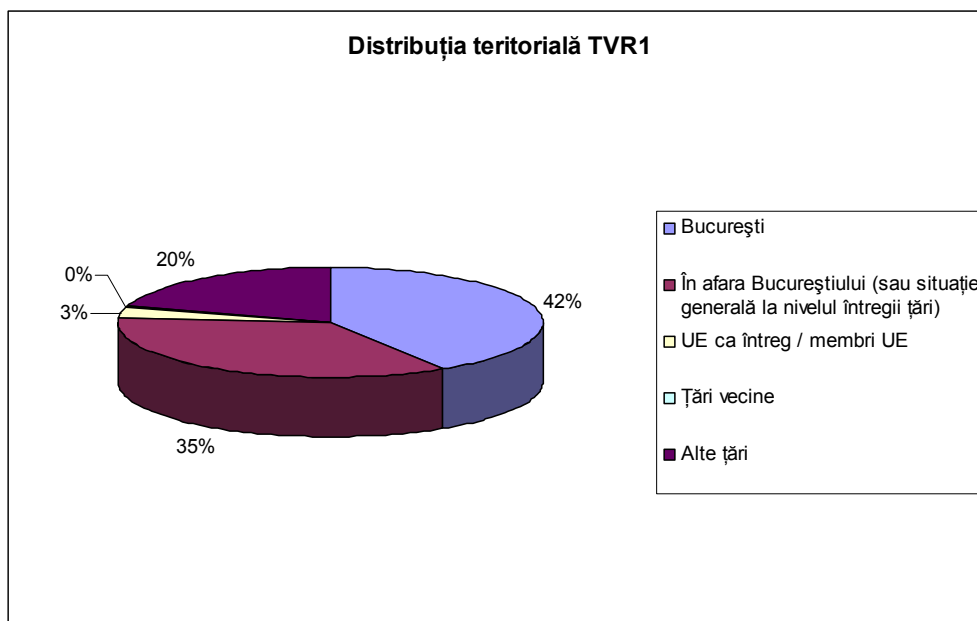

Evaluarea conținutului - atitudinea față de subiect Antena 1

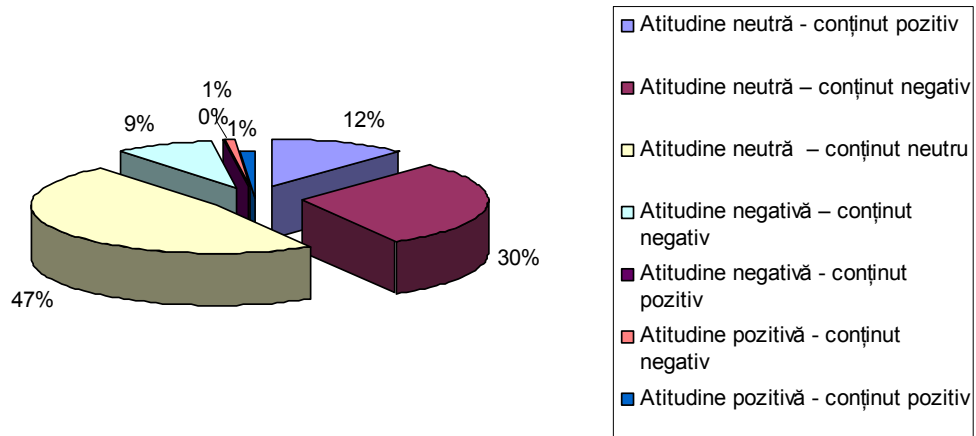

Grafice

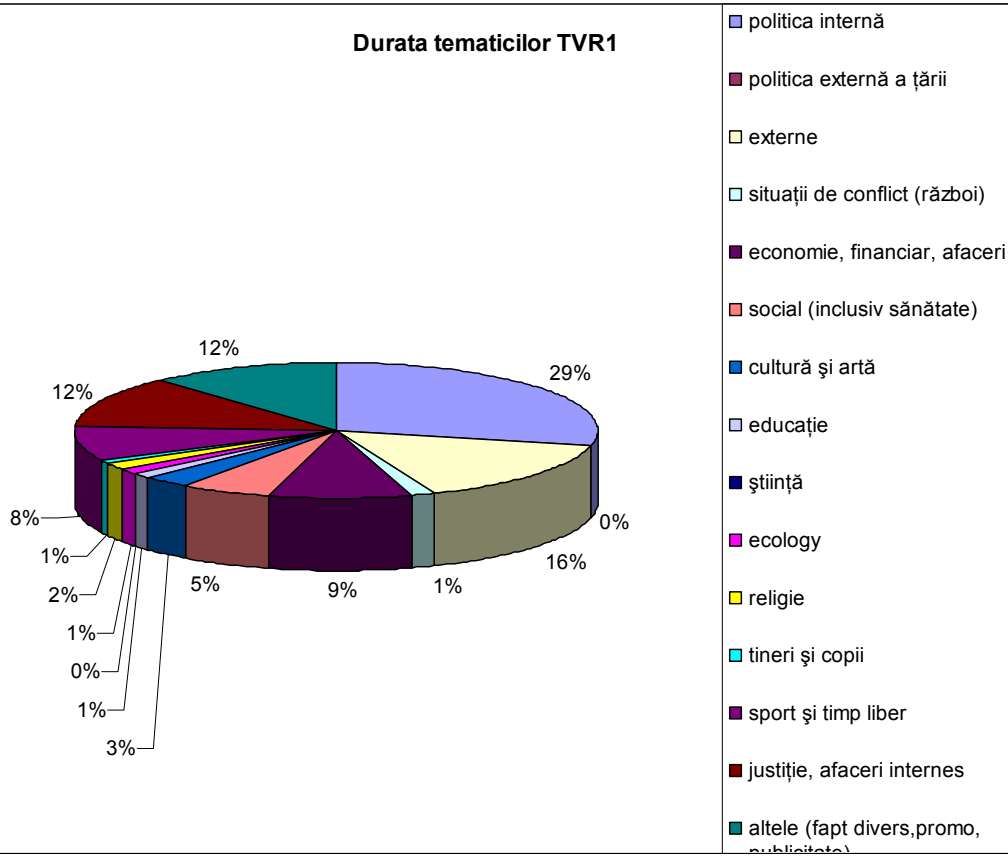
TVR1

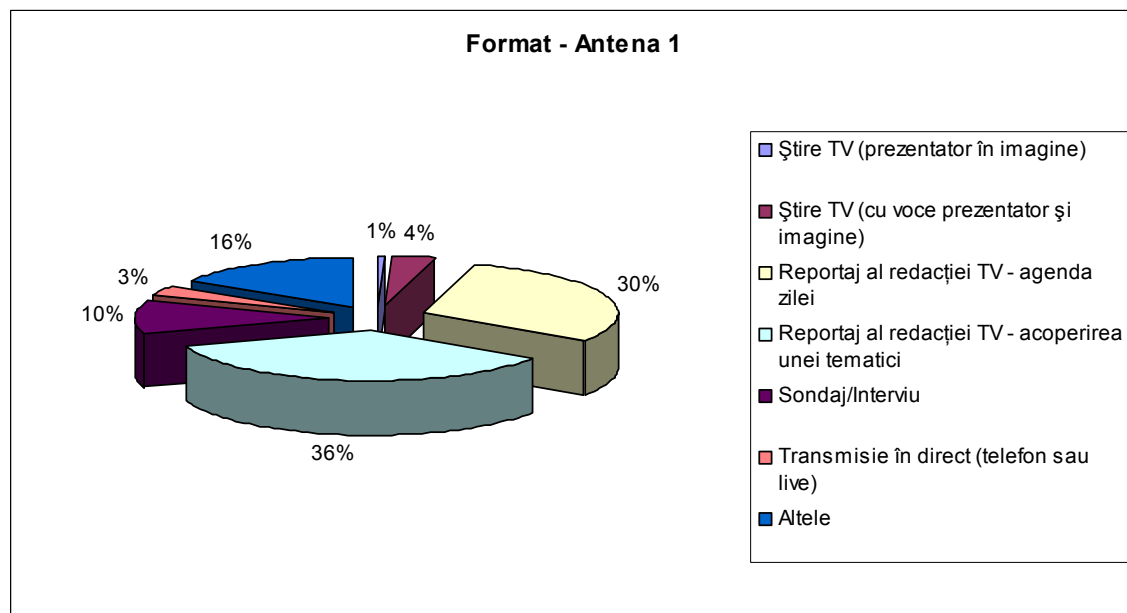
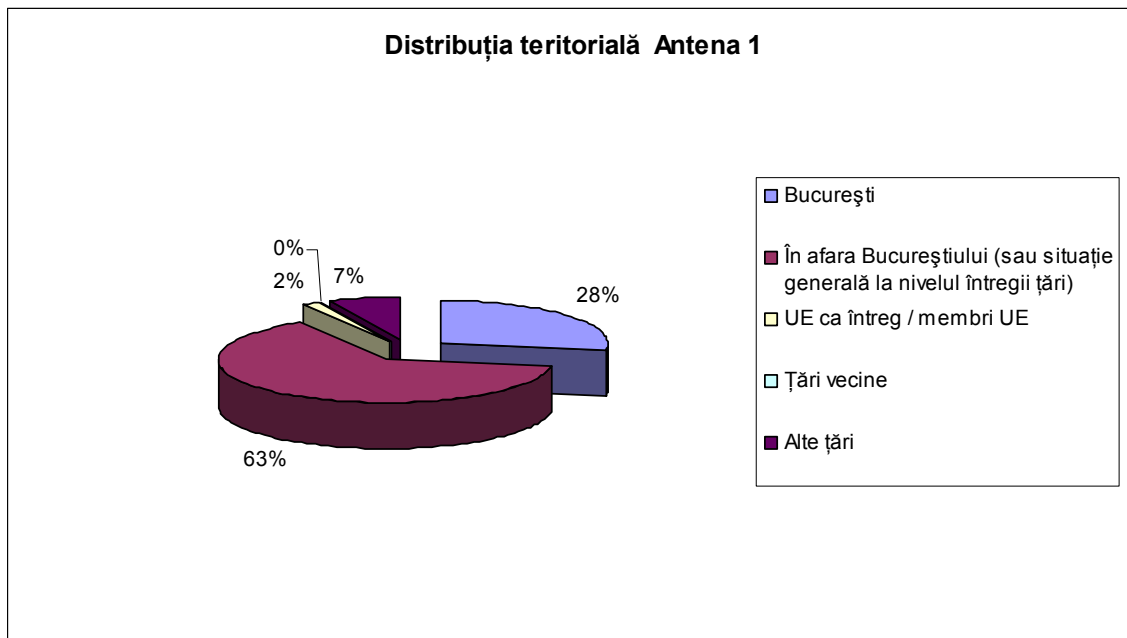
Evaluarea conținutului - atitudinea față de subiect - TVR1

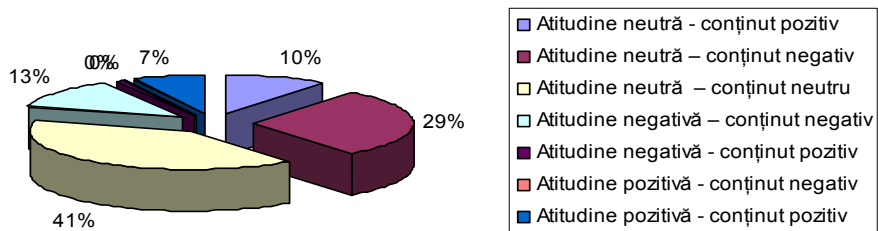
Durata tematicilor TVR1

Antena 1

Evaluarea conținutului - atitudinea față de subiect Antena 1

Durata tematicilor Antena 1

